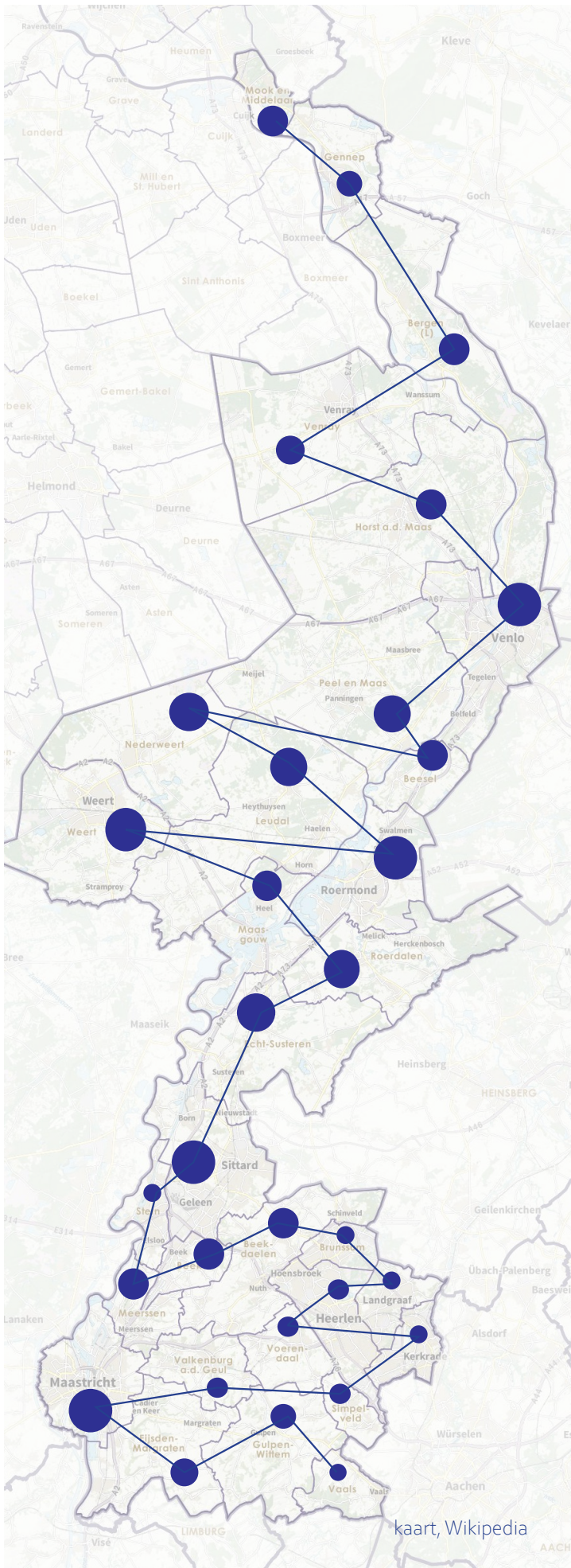

Samenwerken aan vitale & aantrekkelijke Limburgse centra

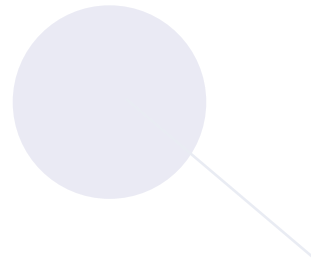
Samen op weg naar de
Provinciale Statenverkiezingen
van 15 maart 2023

Aan: Provincie Limburg
Besturen en fractievoorzitters van CDA,
Forum voor Democratie, PVV, VVD, SP,
Groen Links, PvdA, D66, Lokaal Limburg,
Partij voor de Dieren, 50Plus, SVL, Fractie
Palmen

CC: Gedeputeerde Staten en Griffie,
programmacommissies politieke partijen
juli 2022

Inhoudsopgave

onderwerp	pagina
Inleiding.....	3
Het belang voor de samenleving.....	4
Wat kan de Provincie betekenen.....	7
1. Visie, beleid en handhaving.....	8
wat kan de Provincie betekenen.....	10
2. Stimuleren en aanjagen.....	12
wat kan de Provincie betekenen.....	12
3. Versterken ondernemerschap.....	14
wat kan de Provincie betekenen.....	15
4. Data en kennis delen.....	16
wat kan de Provincie betekenen.....	16
5. Arbeidsmarkt en Onderwijs.....	17
wat kan de Provincie betekenen.....	17
Samenwerken aan Limburgse centra.....	18

Inleiding

De verenigde centrumgebieden binnen Centrum Platform Limburg vragen in samenwerking met MKB-Limburg, Koninklijke Horeca Nederland regio Limburg en Stichting Lokaal Retailbelang (met 14 brancheorganisaties van de Nationale Winkelraad) namens héél Limburg uw aandacht voor de toekomst van onze centra!

Op 15 maart 2023 zijn de Provinciale Statenverkiezingen. De Limburgse politieke partijen zijn met de voorbereidingen gestart en werken gemotiveerd aan hun verkiezingsprogramma. Dit gebeurt in een roerige tijd, waarin we nog steeds te maken hebben met een reeks negatieve ontwikkelingen. Denk aan de gevolgen van COVID-19, de economische effecten van de oorlog in Oekraïne en daarmee gepaard gaande torenhoge inflatie, een afnemende en vergrijzende bevolking, een forse krapte op de arbeidsmarkt, een toenemende digitalisering en transformatieopgaven die hun weerga niet kennen. Al deze ontwikkelingen hebben grote gevolgen voor onze ondernemers in de sectoren retail, horeca, leisure en cultuur en daarmee voor onze centrumgebieden en PDV-locaties (= Perifere Detailhandels Vestiging).

Met vereende krachten zullen we met alle betrokken partijen de enorme uitdagingen die horen bij deze ontwikkelingen het hoofd moeten bieden. Samen met ondernemers, organisaties, vastgoedpartijen en overheden. De genoemde sectoren kunnen dit gewoonweg niet alleen en Provincie Limburg heeft hierin, naast de 31 Limburgse gemeenten, een uitermate belangrijke rol. Daarom roepen wij alle provinciale politieke partijen op om een actieve rol te nemen en nú samen met onze organisaties en de andere stakeholders te werken aan de toekomstbestendigheid van deze sectoren en de gebieden waarin zij gevestigd zijn. Uitstel is geen optie.

Met een doorkijk naar deze enorme uitdagingen, bieden we u houvast om deze onderwerpen op te nemen in uw partijprogramma's. Om zo de noodzakelijke sociale en economische structuurversterking in Limburg te kunnen realiseren.

Het grote belang van de retail, horeca, leisure & cultuur voor de samenleving

Het goed functioneren van de sectoren retail, horeca, leisure & cultuur is van zeer groot belang voor de vitaliteit van de Limburgse samenleving. Te beginnen met het economische belang: Ten tijde van het Koopstromenonderzoek Limburg 2019 ging het alleen al om 5.960 winkels met een totaal winkelvloeroppervlak van bijna 2 miljoen m². Deze winkels genereerden werkgelegenheid voor ca. 50.000 personen en € 7,3 miljard aan consumentenbestedingen. Uit andere informatiebronnen blijkt dat in de Limburgse horeca circa 4.500 horeca locaties met 25.000 werkzame personen actief waren. In de Limburgse recreatie en toerisme sector waren meer dan 10.000 vestigingen en 40.000 banen, cultuur nog niet meegerekend.

Naast het economische belang, vragen we ook aandacht voor het sociaal-maatschappelijk belang. Bedrijven in eerder genoemde sectoren zorgen gezamenlijk voor aantrekkelijke binnensteden en centrumgebieden waar meer en meer de belevenis centraal staat. Niet alleen voor de eigen inwoners, ook voor bezoekers uit België en Duitsland en voor verblijfstoeristen en dagrecreanten die één of meer dagen een binnenstad willen bezoeken. En al deze bedrijven dragen bij aan het functioneren van de centra in dorpen, wijken en buurten als ontmoetingsplekken. Ook de leefbaarheid van deze kleinere kernen is gebaat bij de aanwezigheid van compacte centra, met winkels en horeca. Vergeet daarbij zeker niet de ondersteuning (o.a. via financiële sponsoring en inzet van uren en materieel) aan lokale verenigingen door veel van deze bedrijven. De sociaal maatschappelijke meerwaarde van lokale bedrijven in deze sectoren is derhalve uitermate groot.

Kwalitatief sterke binnensteden met een breed voorzieningenpakket, de centra in dorpen, wijken en buurten met goede basisvoorzieningen en de gebieden voor grootschalige retail en leisure aan de randen van de steden, hebben ook nog een ander effect: zij dragen namelijk bij aan een goed woon- en werkklimaat. Zo blijven reeds gevestigde inwoners behouden en kunnen onze Limburgse jongeren een toekomst opbouwen. Daarnaast worden nieuwe inwoners verbonden aan onze regio.

Met de verdere ontwikkeling van Limburg als internationale kennisregio door middel van onder meer de Brightlands-campusen is het van belang dat goed gekwalificeerde arbeidskrachten zich in onze Provincie vestigen. Maar ook de bedrijven in de sectoren retail, horeca, leisure & cultuur hebben de komende jaren een grote uitdaging om alle vacatures in te vullen. Hiermee gepaard gaat natuurlijk ook het zorgen voor adequate oplossingen voor de heersende woningnood. De toegang tot betaalbare huur- en koopwoningen is dus ook essentieel voor behoud en ontwikkeling van de voorzieningen in de genoemde sectoren binnen onze Provinciegrenzen.

Ontwikkelingen & trends nopen tot een voortvarende aanpak

De Coronacrisis en de daarmee gepaard gaande maatregelen hebben een forse impact gehad op de inkomsten en overlevingskansen van veel bedrijven in de retail, horeca, leisure & cultuur. Door Rijksoverheid en gemeenten zijn er allerlei compensatieregelingen opgetuigd voor de enorme verliezen, waardoor veel bedrijven het hoofd net boven water hebben kunnen houden. Op korte termijn zullen de uitgestelde belastingen echter door de ondernemers terugbetaald moeten worden. Op basis van diverse onderzoeken wordt verwacht dat dit tot een aanzienlijk reductie van bedrijven in de vier sectoren gaat leiden en tot uitblijven van noodzakelijke en innovatieve investeringen. Vooral in de binnensteden en de centra van middelgrote steden, met veel bedrijven in de horecasector en de modische branches, zal hierdoor de toch al hoge leegstand nog verder gaan oplopen. Bijkomend effect van de genomen maatregelen tijdens de Coronamaatregelen zoals lockdowns, is dat trends en ontwikkelingen die al vóór de Coronacrisis speelden, in een stroomversnelling zijn geraakt. Denk aan de toename van het online winkelen en bedrijfsbeëindiging zonder opvolging.

Inmiddels zijn we weer beland in de volgende crisis met een ongekend hoge inflatie, veroorzaakt door de oorlog in Oekraïne. Hogere energiekosten, sterk gestegen benzineprijzen en de hogere kosten voor de reguliere boodschappen hebben direct consequenties voor de koopkracht. Dat dit in negatieve zin zal doorwerken op de bestedingen in de vier sectoren staat buiten kijf. Maar niet alleen de consumenten, ook de bedrijven zelf worden geconfronteerd met de forse stijging van de energie- en materiaalkosten, waardoor hun rentabiliteit zwaar onder druk zal komen te staan.

Specifiek in de Limburgse situatie hebben we ook nog te maken met de dreigende krimp en vergrijzing van de bevolking. Deze ontwikkelingen zullen leiden tot een neerwaartse druk op de bestedingen, zeker in de retail. Behalve dat de verlaging van het bevolkingsaantal logischerwijze minder bestedingen tot gevolg heeft, is het bekend dat oudere mensen relatief minder besteden in de detailhandel. Daarnaast hebben we te maken met de ontwikkelingen in de buurlanden waar andere regelgeving of prijzen het soms interessant maken om de grens over te steken.

Gelet op de beschreven belangen van de retail, horeca, leisure & cultuur voor de Limburgse samenleving en de problemen waarmee deze sectoren geconfronteerd worden, is het noodzakelijk dat alle betrokken partijen, waaronder ook de Provincie Limburg, eensgezind en voortvarend aan de slag gaan om de toekomst van deze sectoren in de Limburgse centrumgebieden te waarborgen.

Wat kan de Provincie Limburg betekenen?

De Provincie Limburg kan op diverse fronten een belangrijke rol vervullen. Een rol gericht op het toekomstbestendig maken van de voorzieningen in de centra van de steden, regionale kernen en dorpen, in het bijzonder gericht op de sectoren retail, horeca, leisure & cultuur. We presenteren vijf speerpunten:

- 1. Visie- en beleidsvorming inclusief handhaving hiervan;*
- 2. Stimuleren en aanjagen van gebiedsgerichte projecten middels het beschikbaar stellen van expertise, financiële en andere instrumenten;*
- 3. Versterken van het ondernemerschap, met name op de gebieden innovatie en duurzaamheid;*
- 4. Ontwikkeling en deling van kennis en data;*
- 5. Een stimulerende en coördinerende rol voor de Provincie op het gebied van arbeidsmarkt en onderwijs.*

In de hierna volgende paragrafen zullen wij per onderdeel benoemen wat wij van Provincie Limburg verwachten voor de bestuursperiode 2023-2027, waarbij we op sommige punten ook kort terugblikken op de huidige collegeperiode.

1. Visie, beleid en handhaving

Het huidige - voor met name de sector Retail relevante - provinciale beleid is vervat in een drietal beleidskaders, namelijk:

- De nota Kwaliteit Limburgse Centra
- Het Missiegedreven Economisch Beleidskader en het op basis van de motie Lodewijks/Driessen hieraan toegevoegde document "Retail in Limburg 2023"
- De Omgevingsvisie Limburg

We hebben ten aanzien van de eerste twee genoemde sectorale beleidskaders, inclusief de in overleg met ons opgestelde notitie "Retail in Limburg 2023", moeten constateren dat er van daadwerkelijke provinciale aandacht en ondersteuning voor de aanpak van de retail problematiek slechts in beperkte mate sprake is.

De nota Kwaliteit Limburgse Centra biedt gemeenten de mogelijkheid om met de Provincie samenwerkingsagenda's af te spreken en hiermee subsidies voor projecten te vergaren. Bij deze nota is sprake van een zeer sterke focus op het thema Wonen. De enige relatie welke met de retail problematiek gelegd kan worden, heeft betrekking op de mogelijkheid voor gemeenten om in de plannen transformatie van leegstaande winkelpanden naar andere functies, m.n. wonen, op te nemen.

In het Missiegedreven Economisch Beleidskader (MEB) is in het geheel geen aandacht, laat staan middelen, besteed aan de sectoren retail, horeca, leisure & cultuur. Dat heeft ook geleid tot de motie Lodewijks/Driessen "Aandacht voor onze retailondernemers". De daaruit voortvloeiende visie c.q. plan van aanpak Retail in Limburg 2023 is gericht op drie doelen:

- Het bevorderen van innovatief ondernemerschap
- Het opleiden en op peil houden van het Retail Vakmanschap
- Het duurzaam versterken van centrumgebieden.

Echter de onder deze doelen benoemde acties waren óf al lopende óf bleken te ingewikkeld te zijn voor retailers (de via het LIOF lopende Europese subsidieregeling REACT-EU). Zo wordt bijvoorbeeld onder het doel "Duurzaam versterken van winkelgebieden" ook weer gewezen op de mogelijkheden welke door het beleidskader Kwaliteit Limburgse Centra worden geboden. Er waren sowieso geen extra

middelen beschikbaar vanuit het MEB om de acties te ondersteunen. Er is op dit vlak zelfs een samenwerkingsverband gesneuveld omdat de provinciale subsidie niet werd gecontinueerd.

In de Omgevingsvisie Limburg wordt in grote hoofdlijnen het beleid ten aanzien van winkelgebieden, winkels op bedrijventerreinen en leisurevoorzieningen aangegeven. Daarbij gaat het om algemene uitgangspunten als *"het compacter maken en kwalitatief versterken van de bestaande centrumgebieden in de steden en landelijke kernen"*, het *"vinden van een balans tussen de grootschalige winkelgebieden, zoals meubelboulevards, aan de rand van de steden, de binnensteden, de dorps- en de buurtcentra"*, *"geen detailhandel op bedrijventerreinen met enkele uitzonderingen"* en *"dagrecreatieve voorzieningen als bioscopen, casino's, e.d. (leisurevoorzieningen) horen thuis in het bebouwde gebied (stedelijk centrumgebied en landelijke kern)"*.

Naast het versterken van de kansrijke winkelgebieden gaat het in de Omgevingsvisie (alsmede in het kader Kwaliteit Limburgse Centra) ook om het terugdringen van het overschot aan retail meters door het verdunnen van de bestaande vastgoedvoorraad en het terugdringen van de ongewenste planvoorraad (ofte- wel wegbestemmen). De nadere uitwerking van deze algemene principes dient vervolgens plaats te vinden op de niveaus van Zuid-Limburg, Midden-Limburg en Noord-Limburg.

In de afgelopen jaren zijn in deze regio's op basis van de voorganger van de Omgevingsvisie, het Provinciaal Omgevingsplan 2014, de Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg (december 2017) resp. het Regionaal Beleidskader Werklocaties Midden-Limburg (mei 2019) en de Regionale Detailhandelsvisie Noord-Limburg (juni 2017) door de gemeenteraden vastgesteld.

Indien we kijken naar de praktijk van de laatste jaren constateren we dat diverse gemeenten nog altijd ontwikkelingen toestaan die indruisen tegen het beleid (zoals supermarkt vestigingen op solitaire locaties). Daarnaast zien we ook dat slechts enkele gemeenten daadwerkelijk actie hebben ondernomen om het overschot aan (potentiële) m² retail en horeca terug te dringen via bijvoorbeeld de wijziging van bestemmingsplannen. Alle lijvige rapporten en daarin vervatte afspraken ten spijt constateren wij nog steeds een te grote vrijblijvendheid bij gemeenten en daarmee een gebrek aan uitvoering van de gemaakte afspraken. Dit moet opnieuw bekeken en opgepakt worden op een wijze die wel bijdraagt aan de doelen.

Wat kan de Provincie Limburg betekenen op het gebied van **visie, beleid en handhaving**?

De Provincie dicht zich in de Omgevingsvisie op deze gebieden een rol toe als *"agenderend, stimulerend, meesturend en verbindend, zowel via onze samenwerking met partners als via de inzet van – waar nodig – ruimtelijk en financieel instrumentarium. Daartoe maken we programmatisch en projectgewijs concrete afspraken"*.

Wij zijn van mening dat hier een rol aan toegevoegd moet worden, namelijk die van **handhaver**. Op het moment dat een gemeente binnen een bepaalde regio, zich niet houdt aan het door alle gemeenten vastgestelde gezamenlijke beleid, moet er worden opgetreden. Uiteraard op basis van gemaakte afspraken met de Provincie. Dan dient de Provincie van zijn bevoegdheden gebruik te maken om ongewenste ontwikkelingen buiten de centrumgebieden te voorkomen. Daarnaast de Provincie gemeenten aan te jagen om daadwerkelijk werk te maken van het transformeren en saneren van kansloze retailclusters en overtollige plancapaciteit.

De agenderende, stimulerende, meesturende en verbindende rol heeft ten aanzien van de retailproblematiek in de afgelopen jaren grotendeels ontbroken. Deze dient door de Provincie weer voortvarend te worden opgepakt. Op het gebied van visie- en beleidsvorming dient dit tot uitdrukking te komen in de volgende acties:

A. Zorg er op de eerste plaats voor dat in de nieuwe provinciale ruimtelijke en economische beleidskaders de sectoren retail, horeca, leisure & cultuur weer de aandacht en middelen krijgen welke ze vanwege het economische en maatschappelijke belang verdienen. En werk samen met gemeenten, ondernemers en hun organisaties, vastgoedpartijen, woningstichtingen, onderwijsinstellingen en eventuele andere partijen. Aan de versterking van de kansrijke centrumgebieden, aan de transformatie van kansarme clusters, aanloopstraten en solitaire locaties, en aan de sanering van overtollige plancapaciteit.

B. Zet in op evaluatie en actualisatie van de bestaande regionale visies/ beleidsnota's tijdens de nieuwe bestuursperiode. Zet daarbij tevens interne en externe expertise (waaronder onze organisaties) in om deze processen aan te jagen en te begeleiden. De ontwikkelingen in de sectoren retail, horeca, leisure & cultuur gaan dusdanig snel dat er geen 10 jaar gewacht kan worden met het actualiseren van beleid. Denk daarbij aan de reeds benoemde gevolgen van de Coronacrisis en

van de oorlog in Oekraïne, en tegelijkertijd aan de toenemende concurrentie voor de hotelsector van de particuliere verhuur aan toeristen via platforms als Airbnb en Booking.com. Zorg daarbij ook voor meer integrale visies, omdat de menging van functies in de centrumgebieden van steden, regionale kernen, dorpen en zelfs wijken steeds verder toeneemt. Denk tevens aan de noodzaak van (boven-)regionale afspraken over thematisering en omvang van de perifere retailclusters om de toekomstbestendigheid van deze clusters zelf te waarborgen en kannibalisme met stads-, dorps- en buurtcentra te voorkomen. Als voorbeeld zou de Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg als basis kunnen dienen. Dit is inmiddels geëvalueerd en de hieruit voortvloeiende aanbevelingen van het ingeschakelde bureau worden momenteel verder uitgewerkt. De uitkomsten zouden mogelijk tot aanpassingen en nieuwe besluitvorming door de gemeenteraden kunnen leiden.

C. Stimuleer de totstandkoming van lokale visies en beleid. We denken daarbij aan het beschikbaar stellen van procesgeld. Visie- en beleidsvorming op lokaal niveau via voorzieningenstructuurvisies en centrumvisies als doorvertaling van de provinciale en regionale beleidskaders is van groot belang als basis voor concrete ontwikkelingen. Vastgoedpartijen en ondernemers zijn voor hun investeringen en toekomstplannen gebaat bij duidelijkheid van de overheid. Bovendien bieden duidelijke lokale visies en beleid de benodigde voorzienbaarheid om tot noodzakelijke transformaties te komen. Er zijn in Limburg nog te veel gemeenten die geen actuele visie en beleid hebben en over verouderde bestemmingsplannen beschikken, die kunnen leiden tot ongewenste ontwikkelingen.

D. Draag zorg voor actuele data (zie ook punt 4)
Helder beleid - waarin keuzes gemaakt en onderbouwd moeten worden - dient gebaseerd te zijn op actuele data. Naast de data welke op landelijk niveau beschikbaar zijn, kan de Provincie Limburg zorgdragen voor specifieke op Limburg gerichte data, welke benut kunnen worden bij het opstellen van regionale en lokale visies en beleid. Een goed voorbeeld is het Koopstromenonderzoek Limburg 2019.

E. Stel een onafhankelijke adviescommissie in op provinciaal (en eventueel regionaal) niveau. In een aantal provincies zoals Noord-Brabant, Zuid-Holland en Noord-Holland zijn onafhankelijke deskundigen commissies actief, welke de provincies en regio's adviseren over plannen en initiatieven met een bovenlokale c.q. regionale impact. Een dergelijke commissie kan ook ingezet worden om gemeenten te ondersteunen bij visie- en beleidsvorming en transformatieprocessen. Het komt eveneens voor dat er op regionaal niveau commissies zijn ingesteld, zoals in het Stedelijk Gebied Eindhoven, Noord-Holland-Zuid en dichterbij huis de Stadsregio Parkstad.

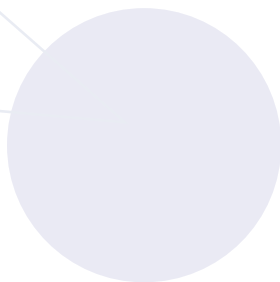
2. Stimuleren en aanjagen gebiedsgerichte projecten

Visie- en beleidsvorming is stap één. Vervolgens is het uiteraard belangrijk dat op basis van aan deze visies gekoppelde uitvoeringsprogramma's, ook concrete maatregelen worden genomen en projecten worden opgezet. De visies dienen duidelijkheid te geven welke gebieden kansrijk zijn en derhalve in kwalitatieve en/of kwantitatieve zin versterkt kunnen worden. En duidelijkheid over welke gebieden dusdanig kansarm zijn dat alleen transformatie naar andersoortige functies het redmiddel is.

Wat kan de Provincie Limburg betekenen op het gebied van gebiedsgerichte projecten?

De Provincie Limburg kan lokaal betrokken partijen, zijnde de gemeenten, ondernemers, vastgoedpartijen en georganiseerde samenwerkingsverbanden, op verschillende manieren ondersteunen. Wat betreft het versterken van de kansrijke centra denken wij bijvoorbeeld aan:

- Het co-financieren van de herinrichting/verfraaiing van de openbare ruimte;
- Het ondersteunen en delen van succesvolle transformatie initiatieven, waarbij onderzoek, verplaatsing, gevelverbetering, economische verbetering en transformeren naar andere bestemmingen zoals wonen wordt gerealiseerd;
- Het samen met de gemeenten verbeteren van de bereikbaarheid van centrumgebieden voor bezoekers (niet alleen per auto, maar ook te voet en per fiets) en bevoorradingsverkeer;
- Het bevorderen van wonen boven winkels door ondersteuning van regelingen;
- Het ondersteunen van nieuwe aanpak of lopende succesvolle projecten, gericht op de vestiging van nieuwe ondernemers in de centra;
- Het beschikbaar stellen van een pool van experts uit diverse disciplines om de lokale stakeholders te helpen bij complexe vraagstukken;
- De ontwikkeling van data op basis waarvan centrumgebieden acties en maatregelen kunnen uitvoeren (zie ook punt 4).

Wat betreft de transformatie van kansarme clusters en aanloopstraten en ongewenste bestaande en potentiële solitaire locaties, is inzet op reductie van retailmeters en sanering van plancapaciteit het adagium. In veel bestemmingsplannen voor gebieden buiten de centrumgebieden, bijvoorbeeld bedrijventerreinen, zitten nog zogenaamde “verborgen” retailbestemmingen. Dit betreft panden waar ook nog een retailbestemming op zit, maar welke momenteel een andere functie herbergen. Ten faveure van vitale centrumgebieden is het van belang deze retailmogelijkheden te saneren.

Retail, horeca en cultuur, hand in hand.

Maar let op: het transformeren van retail naar horeca lijkt een snelle en gemakkelijke keuze. Toch blijkt dit lang niet altijd de beste oplossing te zijn. Er dient bij deze keuze goed naar gebiedsindeling en omgeving gekeken te worden. Rekening houdend met geluidsoverlast etc. Dit geldt in meer of mindere mate ook voor het culturele aanbod. Laat dit goed aansluiten bij de andere sectoren in de centra. In de Coronaperiode is gebleken dat retail en horeca heel goed samen gaan. Ze versterken elkaar enorm in een gebied en kunnen in feite niet zonder elkaar. Zo zouden we naar het beleid en nieuwe initiatieven moeten kijken. De culturele sector is ook hard getroffen. Daar moet ook aandacht voor zijn. Een centrum floreert pas echt als deze onderdelen elkaar versterken.

De Provincie kan de gemeenten en betrokken stakeholders hierbij ondersteunen, bijvoorbeeld door:

- Cofinanciering beschikbaar te stellen aan gemeenten om de verborgen plancapaciteit inzichtelijk te maken;
- Succesvolle projecten met een bijdrage / cofinanciering te faciliteren;
- Het faciliteren van kennisdeling over dergelijke aanpakken, over instrumenten en mogelijke fondsen, zoals de Rijksregeling Impulsaanpak Winkelgebieden, zodat betrokken partijen van elkaar kunnen leren (zie ook punt 4).
- Aanjaagsubsidies en herstelplannen voor transformatie en cultuur.

3. Versterken ondernemerschap ten aanzien van innovatie en duurzaamheid

Innovatie is voor de toekomst van elk bedrijf van belang. Dat geldt ook voor onze branches. Zo zijn de digitalisering en de zogenaamde platformisering de laatste jaren steeds belangrijker geworden en zal dit ook in de toekomst in belang toenemen. Ook het ontwikkelen en realiseren van nieuwe formules, producten en diensten, het beter inspelen op klantgedrag, het omgaan met data-analyses, e.d. zijn zaken die belangrijk zijn voor het "nieuwe" ondernemerschap. Op het niveau van centrumgebieden is versterking en ondersteuning van het ondernemerschap van groot belang. Denk daarbij aan de verbetering van de samenwerking in het gebied, het als centrum (online en offline) collectief positioneren in de markt op basis van het onderscheidend vermogen, etc. Willen de bedrijven in deze sectoren en de centrumgebieden waarin ze gevestigd zijn toekomstbestendig worden, dan zullen zowel het bedrijfsleven als de overheden op een proactieve wijze de uitdagingen op deze gebieden moeten aangaan. Sterk centrummanagement, ondersteuning middels ervaring en kennisdeling is dan (ook in kleinere centrumgebieden) cruciaal. Bekend is dat veel bedrijven in deze sectoren, zeker in het midden- en kleinbedrijf, moeite hebben om op deze (online) ontwikkelingen aan te sluiten. Daarmee lopen we het risico dat winkelgebieden steeds verder worden uitgehold. We zullen daarom gezamenlijk - bedrijfsleven en overheid - moeten werken aan c.q. investeren in innovatie op individueel bedrijfsniveau en collectief niveau van centrumgebieden.

Duurzaamheid is door de Provincie Limburg tot één van de speerpunten van haar beleid gemaakt. Bij de ondernemers in de vier sectoren bestaat zeker draagvlak om hieraan mee te werken. Echter de draagkracht bij ondernemers om initiatieven op dit gebied op te starten en ook duurzaam in te richten is aanzienlijk gedaald door het slinken van de reserves als gevolg van de Coronamaatregelen. Daarentegen zou het herstel van de bedrijven in deze sectoren sterk gebaat zijn met het stimuleren van investeringen in duurzaamheid. Bijvoorbeeld een aanjaagsubsidie beschikbaar te stellen. Om groen in centra een impuls te geven dat bijdraagt aan het klimaat, hittestress voorkomt en een prettiger verblijf voor bewoners en bezoekers biedt.

Wat kan de Provincie Limburg betekenen om innovatie bij bedrijven en centrumgebieden te versterken en investeringen in duurzaamheid te stimuleren?

De bedrijven in de betreffende sectoren en de collectiviteiten in de centrumgebieden hebben uiteraard zelf een belangrijke eigen verantwoordelijkheid om het ondernemerschap te versterken door middel van innovatie op diverse fronten. De Provincie en gemeenten kunnen hierbij helpen door het ondernemerschap en het innovatieve vermogen van ondernemers te versterken en collectieve projecten op gebiedsniveau te stimuleren. Tevens kan de Provincie ondersteunen om investeringen op duurzaamheidsgebied vlot te trekken. We denken daarbij aan:

- Het inzetten van financieel instrumentarium, bijvoorbeeld (aanjaag)subsidies om het opzetten en starten van projecten te ondersteunen en/of vouchers waarmee bedrijven en collectiviteiten een bijdrage kunnen krijgen voor het inhuren van externe deskundigheid voor advies en begeleiding;
- Het organiseren van practica op het gebied van ondernemerschap, innovatie en duurzaamheid, waarin groepen ondernemers aan de slag gaan om te leren en zaken in praktijk te brengen;
- Het gezamenlijk met de organisaties van het bedrijfsleven en kennispartners organiseren van bijeenkomsten, gericht op het delen van kennis en goede voorbeelden op het gebied van ondernemerschap, innovatie en duurzaamheid. Hier kunnen nieuwe programma's voor de deelgebieden uit voortvloeien.

4. Ontwikkelen en delen van kennis en data

In dit schrijven wordt enkele keren de belangrijke rol voor de Provincie Limburg op gebied van vergaren en delen van data en kennis middels onderzoek vermeld. Data als onderbouwing voor visies en beleid en als basis voor het uitvoeren van en regie voeren op acties en maatregelen in centrumgebieden.

In 2019 is het laatste grootschalige Koopstromenonderzoek Limburg uitgevoerd. Indertijd is aangegeven dat dit onderzoek om de twee jaar zou worden herhaald. Hierover zijn in het kader van de provinciale Retaildeals in 2016 ook afspraken gemaakt. Dit is echter niet gebeurd in verband met het ontbreken van beleidsmatige aandacht en daarmee ook financiële middelen voor de retail, horeca, leisure & cultuur. Periodieke herhaling van dergelijke onderzoeken is echter van groot belang om de doorwerking van trends en concrete ontwikkelingen te kunnen monitoren. Naast het Koopstromenonderzoek beschikt de Provincie Limburg over de Winkelmonitor. Deze monitor bevat uitgebreide gegevens over de voorraad(ontwikkeling), leegstand, werkgelegenheid, etc. De laatste provinciale Winkelmonitor dateert alweer van 2016. Het moge duidelijk zijn dat deze aan snelle actualisatie toe is. Om op een goede manier gebruik te kunnen maken van alle data zou er door de Provincie een data dashboard gebouwd moeten worden, met de mogelijkheid om daar ook andere data, zoals parkeergegevens, hotelovernachtingen, e.d. aan te koppelen.

Van belang is dat er op een actieve manier gecommuniceerd wordt over dergelijke onderzoeken en data. In de afgelopen jaren is dat veel te beperkt gebeurd. Wat betreft het delen van kennis door middel van practica en bijeenkomsten, niet alleen over voornoemde onderzoeken c.q. data, maar ook over thema's als transformatie, ondernemerschap, digitalisering, duurzaamheid, etc. zou het Centrum Platform Limburg benut kunnen worden. Middels dit Platform kunnen veel ondernemers en vastgoedpartijen in de Limburgse centra worden bereikt. In navolging van de steun door MKB-Limburg en Koninklijke Horeca Nederland zou het goed zijn als Centrum Platform Limburg ook door de Provincie zou worden gefaciliteerd.

Wat kan de Provincie Limburg betekenen op gebied van de ontwikkeling en deling van kennis en data?

- Voer zo snel mogelijk een nieuw Koopstromenonderzoek voor de Provincie Limburg uit. Sluit daarbij indien mogelijk aan bij de periodieke herhaling van het Koopstromen- onderzoek Randstad/Noord-Brabant dat in 2021 is uitgevoerd;
- Actualiseer de Winkelmonitor Limburg uit 2016;
- Draag zorg voor een te bouwen data dashboard waar naast de data uit voorgaande onderzoeken ook andere data aan gekoppeld kunnen worden;
- Zorg voor het delen van kennis over de onderzoeksresultaten en bepaalde thema's richting gemeenten en marktpartijen; benut en ondersteun hiertoe het Centrum Platform Limburg.

5. De rol op het gebied van arbeidsmarkt en onderwijs

Op het gebied van de arbeidsmarkt zijn de retail en de horeca de sectoren welke het hardst getroffen zijn door de Coronacrisis. Hoewel er momenteel in deze sectoren weer volop werkgelegenheid is, is het personeelstekort dat al vóór Corona zichtbaar was alleen maar toegenomen. Naar verwachting zal het vervullen van de vacatures ook de komende jaren voor forse uitdagingen zorgen. Het bedrijfsleven, het onderwijs, de arbeidsmarktregio's, gemeenten en Provincie dienen structureel samen te werken aan oplossingen voor deze knelpunten.

Wat kan de Provincie Limburg betekenen op de gebieden arbeidsmarkt en onderwijs?

De rollen van de Provincie op deze gebieden zijn vooral het stimuleren, coördineren en het investeren in projecten. De inzet dient de komende jaren te worden gericht op:

- Het stimuleren van de toestroom naar het MBO-onderwijs, niet alleen van jongeren, maar ook van nieuwe Nederlanders middels hierop afgestemde programma's;
- Het stimuleren van de samenwerking tussen het onderwijs en het bedrijfsleven, gericht op het leren in de praktijk. Betrek daarbij ook de arbeidsmarktregio's om werkzoekenden, al dan niet via leerwerkplekken, toe te leiden naar werk. Investeer daarbij als Provincie ook in projecten welke gericht zijn op dit doel;
- Stimuleer ook, samen met de betrokken partners, de mogelijkheden voor het zogenaamde "leven lang ontwikkelen", gericht op de verdere ontwikkeling alsmede het behouden van personeel.

Samenwerken aan vitale & aantrekkelijke Limburgse centra

Samen op weg naar de Provinciale Statenverkiezingen van 15 maart 2023

De verenigde centrumgebieden binnen Centrum Platform Limburg vragen in samenwerking met MKB-Limburg, Koninklijke Horeca Nederland regio Limburg, Stichting Lokaal Retailbelang (met 14 brancheorganisaties van de Nationale Winkelraad) namens héél Limburg uw aandacht voor de toekomst onze centra!

Middels dit schrijven vragen we nadrukkelijk om uw aandacht voor de huidige problematiek en om actie en daadkracht voor de vitaliteit en toekomst van onze Limburgse centrumgebieden. U als partij, als (kandidaat) Statenlid, als Gedeputeerde of anderzijds politiek, bestuurlijk of ambtelijk betrokkene bij Provincie Limburg kunt samen met ons het verschil maken. We geven u onze gezamenlijk visie op een provinciale aanpak, waarvoor wij nadrukkelijk uw aandacht vragen om deze in uw verkiezingsprogramma op te nemen. Wilt u dit ook delen met uw programmacommissie?

In de komende periode zijn wij bereid nadere toelichting te geven en onze visie met u te bespreken. We zullen u hiervoor per fractie uitnodigen.

Hartelijk dank voor uw aandacht,
Namens het samenwerkingsverband,

MKB-Limburg
Paul Berden

Centrum Platform Limburg
Sjoerd van Heijster

. In samenwerking met:

- . Koninklijke Horeca Nederland regio Limburg
- . Stichting Lokaal Retailbelang, (met 14 brancheorganisaties van de Nationale Winkelraad)

juli 2022

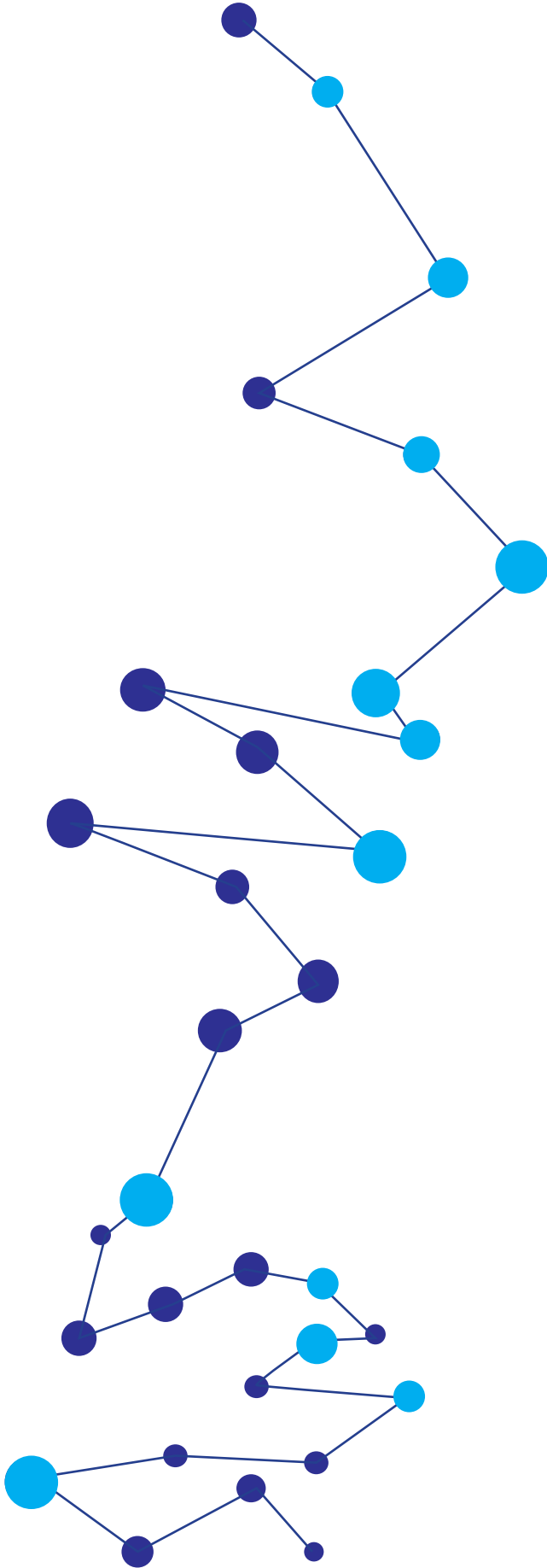

Leden Centrum Platform Limburg:

Gennep, Bergen, Horst aan de Maas, Venlo, Peel en Maas, Beesel-Reuver, Roermond, Sittard-Geleen, Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Maastricht

Samenwerkingsverband:

Samen op weg naar de Provinciale Statenverkiezingen van 15 maart 2023

juli 2022

